

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כו.

עין משפט
נר מצוה

פג א ב מיי פיו מהל
אביה הלכה ו סג
עשן עד טושיע ח"מ סי'
רכב סעיף ז:

פד ג מיי שם פ"ד הלכה
א:

פה ד מיי שם וסג שם
טושיע ח"מ סי' רכב
רעט סעיף ג וסי' רכב
סעיף ג:

פו ה מיי שם וסג שם
טושיע ח"מ סי' רכב
סעיף יח:

פז ו מיי שם סג שם
טושיע ח"מ סי' רכב
סעיף יח:

פח ז מיי פ"ג שם הלכה
ה:

פח ח מיי שם פ"א
הלכה יב סג שם
טושיע ח"מ סי' רעט סעיף
ג וסי' רכב סעיף ח:
א ט י מיי שם פ"ג הל'
א סג שם טושיע ח"מ
סי' רכב סעיף א:

רבינו הגאון

אם מתגר לקח או מבעל
הבית שרשים לו פועלים
הרי הן שלו ואם מצאן
צירורין או אפי' מפוררין
ולקח מבעל הבית שרשים
על ידי עבדיו הנכנסים
וכיוצא בהן נוטל ומכריז:
בתנ"א אף השמלה היתה
בכלל כל אלו ולמה יצאת
להקיש אליה לומר לך מה
שמלה מיוחדת שיש לה
סימנין ויש לה תובעין אף
כל שיש לה סימנין ויש לה
תובעין. אמר רבא [חומר]
דבור לר"י ושה דאבידה
לרבי הכל קשיא. חומר
דבור פי' חומר שכבש
בבור אליבא דרבנן דאמרי
שור ולא אדם חומר ולא
כלים פסירי כתיב בקרא
ונפל שמה שור או חומר
אלא לר' יהודה דמחייב
השורשים שעושים מלאכה
בהן אין נמסרין לרועה
היהודי תורה להשיבן שה
לא כל שכן שה דכתב
רחמנא למה לי קשיא. פי'
גלילין צפיצי בקר. מלשון
והיא בגליל צואת האדם:
ת"ר אשי תאבד ממנו
בן יוחאי מנין לאבידה
ששטפה נהר שמוותה וכו'
הא דאמר רבנאי ומצאתה
בפ' הגזול בתורא הלכה אין
פורטין מחיבת המוכסין.

בלוקח מן התגר. פרש"י שלקח מאנשים הרבה ועירב פירות
יחד ואינו יודע של מי הן וצ"ל צו סימן מיידי ור"ת
אמאי לא מוקי בלוקח שהוא תגר וי"ל דלא פסיקא ליה דאם מנא
קודם ששהא כדי לערבו בפירות אחרים חייב להחזיר אצל בלוקח
מן התגר כבר עירב התגר ועי"ל בלא
טעם דמערב עם שאר הפירות לא
שנו אלא בלוקח מן התגר שאינו יודע
למי להחזיר או לתגר או לצעה"צ אפי'
אם אינו וי' הוה ליפול בתצוה
כ"א צעט דישא ואין להסתפק
בתגר מ"מ אינו יודע מאיזה בעל
הצית קנה התגר ולזה הפי' הו"מ
למימר בלוקח שהוא תגר ומתיישב
בעל הצית שסגר שכבר מכר התגר
ואין הקונה יודע למי יחזיר אלא
כמו כן משום דלא פסיקא ליה דאם
התגר מנא קודם ששהא כדי למכור
לאחר לא נתיישב צעה"צ וחייב להחזיר:
מה שמלה מיוחדת שיש לה סימני'
ויש לה תובעין. צמורה

(ב"ק דף טו. ושם ד"ה מנא) אמרינן
בגניבה ילפינן יאוש מאצדה ור"ת
לאצדה גופה מנאן וי"ל דמהכא נפקא
לן דמה שמה מיוחדת שיש בה
סימן ואין הצעלים מתיישבין אלא
מוצעין שיחזירוה להם בסומנין אפי'
אי סימנין לאו דאורייתא ואין מחזירין
אלא צעדים מ"מ ילפינן משמלה
דדוקא דבר שיש בו סימן חייב
להחזיר דע"י שיש בו סימן ימנא
עדים שיאמר להם מכירים אתם
שמלה שלי שיהיו צו סימנין לך וכן
וגם המנא לא יוציא השמלה
להחזרה לכל אדם אלא למי שמתן
בה סימנים אע"פ שאינו מחזירה לו
צדק מ"מ דומה שהיא שלו ומראה
אותה לעדים אצל דברים שאין בהם
סימן הוי שלו לפי שהצעלים נתיישבו
והא דקאמר בגמרא סימנין כדי
נכזה אע"ג דגרידן הסימנין דע"י
זה יש לה תובעין מ"מ כדי נכזה
דאפילו אי לא תני אלא שיש לה
תובעין מ"מ ידעין דע"י סימנין יש
לה תובעין ואין הצעלים מתיישבים
כדפרישית ומיהו צירושלמי יליף מניין
ליאוש מן התורה אמר רבי יוחנן אשר
תאבד ממנו מי שאצדה ממנו ומנאיה
אלא כל אדם יראה זו כו':

בעדי אוביא. פי' אי סימנין לאו
דאורייתא: לגזירת זנבו.
ור"ת אס יש בה שיה פרוטה פשיטא
ואם אין בה שיה פרוטה הא ממעטינן
לקמן מהשצה וי"ל דאזכרינן שחייב
לגזרה צעתה אע"פ שאין בה שיה
פרוטה צעתה גזוזה:

חומר דבור לרבי יהודה. הא
דלא קאמר גם לצי"ה
קשה דלא חשיב אלא צהמות:
ושיה דאבידה לרביי הכב' קשיא.
מקשינן ונימא מלתא דלמא
צק"ו טרם וכתב לה קרא ומיך
הר"י כהן דכיון דנכתב שור לגזרת
זנבו הוי גזת שה צלל כל אצידת.
אחיך: **פרט** צשאין בו שיה פרוטה.
דס"ד דלמיי מכלל כל אצידת אחיך:

מ"ט

שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה: איבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן מאי נפקא מינה לאהדורי

בלוקח מן התגר. שאף הוא לקח תצוה זו מאנשים הרבה ולא
ידע דמאן נינהו וכיון דלית זהו סימן נתיישבו הצעלים: דשן.
וכי הוא עלמנו דש את התצוה הזאת הלא פועלים הרבה דשו
אותה: **איסמייה.** אסיר צרייתא זו מנכרתי: אמר ליה לא. תסמי.

"בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית
חייב להחזיר וכן תני תנא קמיה דרב נחמן
ל"ש אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח
מבעל הבית חייב להחזיר א"ל רב נחמן
וכי בעל הבית בעצמו דשן א"ל א"ל איסמיה
א"ל לא תתרגם מתני' בכגון שרשן ע"י
עבדו ושפחתו הכנענים: **מתני'** אף
השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת
להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת
שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף יכל
דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים חייב
להחזירו: **גמ'** מאי בכלל כל אלו אמר רבא
בכלל יכל אבדת אחיך אמר רבא למה
לי דכתב רחמנא שור חומר שה ושמלה
צריכי דאי כתב רחמנא שמלה הוה אמינא
ה"מ בעדים דגופה וסימנין דגופה אבל חומר
בעדים דאוביא וסימנין דאוביא לא
מהדרינן ליה כתב רחמנא חומר דאפילו
חומר בסימנין האוביא שור ושה דכתב רחמנא
ל"ל שור דאפילו לגזית זנבו ושה לגזיותיו
ולכתוב רחמנא שור דאפילו לגזית זנבו
וכ"ש שה לגזיותיו אלא אמר רבא חומר
דבור לרבי יהודה ושה דאבידה לרבי
הכל קשיא ואימא לגללים הוא דאתא גללים
אפקורי מפקר להו ודילמא לסימנין הוא
דאתא דאיבעיא לן סימנין דאורייתא או
דרבנן כתב רחמנא שה דאפילו בסימנין
מהדרינן וסימנין דאורייתא אמרי מדקתני
להו תנא לסימנין גבי שמלה דקתני מה
שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה
תובעין חייב להחזיר אף כל דבר שיש בו
סימנין ויש לו תובעין חייב להחזיר ש"מ דשה
לאו לסימנין הוא דאתא: תנו רבנן יאשר
תאבד פרט לאבידה שאין בה שיה פרוטה
רבי יהודה אומר ומצאתה פרט לאבידה
שאין בה שיה פרוטה מאי בינייהו אמר אבי
משמעו דורשין איכא בינייהו מר נפקא
ליה מאשר תאבד ומר נפקא ליה מומצאתה
ולמאן דנפקא ליה מאשר תאבד האי
ומצאתה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה
(ג) לכדרבנאי דאמר רבנאי ומצאתה דאתאי
לידיה משמע ולמאן דנפקא ליה מומצאתה
האי אשר תאבד מאי עביד ליה מיבעי ליה
לאהדורי

לכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום ר' ר"ש בן יוחי מניין לאבידה ששטפה
נהר שהיא מותרת שנאמר יכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו
ומצאתה מי שאבורה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבורה
הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואיך הא דרבנאי מנא ליה נפקא ליה
"מומצאתה ואיך הא דרבי יוחנן מנא ליה נפקא ליה מאשר תאבד
לא משמע ליה רבא אמר פרוטה שהוולה איכא בינייהו מ"ד מאשר תאבד
איכא ומ"ד מומצאתה איכא ולמ"ד אשר תאבד הא בעינן ומצאתה וליכא
אלא פרוטה שהוקרה איכא בינייהו מאן דאמר ומצאתה איכא ומאן
דאמר אשר תאבד ליכא ולמאן דאמר ומצאתה הא בעינן אשר תאבד
וליכא אלא פרוטה שהוקרה והוולה חוזרה והוקרה איכא בינייהו
מאן דאמר אשר תאבד איכא ומאן דאמר ומצאתה בעינן דאית בה

זוקי כלים צבור קשיא לן למאי אתא.
דאילו לרבנן מצעי לכו שור ולא אדם
חומר ולא כלים: גללים. להחזיר
את גלליו דאי כתב שור הוה אמינא
כי אתא לגזית זנבו אתא אצל גללים
לא חשיבי ולא ליהדר כתב רחמנא
קרא יתירא לתמי גללים: אפקורי
מפקר להו. למי שטרס בו ולא אתא
קרא לרצוניהו דאין לו תובעין הוא:
לסימנין אלא. לאשמעינן דליהדריה
בסימנין בלא עדים דקמיציעא לן לקמן
סימנין דאורייתא או דרבנן וצעין
למפשו ממנתינן דיליף להו משמלה.
ודחינן ואמר תנא תובעין אכזריכא
ליה סימנין כדי נכזה נפשוט מקרא
יתירא דשה לסימנין אתא וסימנין
דאורייתא: אמרי מדנקט תנא.

במתני' למילף סימנין משמלה צדי
תובעין פשיטא ליה דשה למלתא
אחריתי אתא ואנן הוה דלא דעינן
משום הכי לא פשיטא ליה לקמן סימנין
משה הלכך קשיא לן למאי אתא:
אשר תאבד. שמהא קרויה אצידה:
ומנאיה. שמהא קרויה מנאיה:
דאסא ליהדי משמע. ואפילו הכי
אחיך ולא עובד כוכבים ולמדך שאצידת
כנעני מותרת ולא תימא כי אמעוט
אצידת כנעני מלטרות אחריה אמעוט
אצל אי נקטה חייב לאהדורה: מי
שאצודה ממנו. ואידי דכתב ממנו כתב
אשר תאבד: **ומנאיה.** הוי' יתירה
משמע ומנאיה ככ: שהוולה. דצעת
אצידה שיה פרוטה וצעת מנאיה הוולה:
לאהדורי

לכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום ר' ר"ש בן יוחי מניין לאבידה ששטפה
נהר שהיא מותרת שנאמר יכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו
ומצאתה מי שאבורה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבורה
הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואיך הא דרבנאי מנא ליה נפקא ליה
"מומצאתה ואיך הא דרבי יוחנן מנא ליה נפקא ליה מאשר תאבד
לא משמע ליה רבא אמר פרוטה שהוולה איכא בינייהו מ"ד מאשר תאבד
איכא ומ"ד מומצאתה איכא ולמ"ד אשר תאבד הא בעינן ומצאתה וליכא
אלא פרוטה שהוקרה איכא בינייהו מאן דאמר ומצאתה איכא ומאן
דאמר אשר תאבד ליכא ולמאן דאמר ומצאתה הא בעינן אשר תאבד
וליכא אלא פרוטה שהוקרה והוולה חוזרה והוקרה איכא בינייהו
מאן דאמר אשר תאבד איכא ומאן דאמר ומצאתה בעינן דאית בה

(א) [ב"ק פ"ג: ט שם דה,
א [לקמן ס"ז: ב"ק מתא,
ד] [חולין ע"ז: ט] ב"ק
ק"ב: ע"ש לעיל טו, ז [לעיל
כ"ב: ע"ש ושם אית' ר"ש בן
יהודקא, ו] [ע"ש מוס'
סנהדרין יד. ד"ה ור"ש
ט"ו, ח] [לעיל י"ח: חולין
ע"ז: ט] [נדבכים כ"ג,
ע"ז: ט] [ב"ק ס"ז: ט] אולי י"ל
להכריז, ט [נדלתי' צ"ב
ל"ז.

תורה אור השלם

1 וכן תעשה להחזיר וכן
תעשה להשמלתו וכן
תעשה לכל אבדת אחיך
אשר תאבד ממנו
ומצאתה לא תובל
להתעלה: דברים כב ג
2 לא תראה את שור
אחיך או את שור נדבכים
ודתעלמות מהם דשב
השיבים לאחיך:
דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גמ' לכדרבינא דלמך
רבינא ומנאיה: (ב) שם
אלא פירוטה שהוולה
וחויה והוקרה איכא
צמיחו כל"ל ומינה
שהוקרה נמקט: (ג) תוס'
ד"ה בלוקח וכו' אס אלו
הוודה לפול:

גליון הש"ס

גמ' משמעות דורשין
א"ב. שנוטות דף ע"א:

מוסף רש"י

רשה דאברה. כיון דכתיב
לכל אצידת אחיך למה לי
דכתב רחמנא חומר ושור
ושה ושמלה. וצפיק אלו
מנאיות דרזקינן לטלוה צד
משה (ב"ק דף. ומצאתה
דאתאי ליהדי משמע.
ואפילו הכי אחיך ולא
עפ"י ולא תימא כי
מיטע רחמנא עובד כוכבים
היכא דלא אתאי ליהדי
דאפילו הכי לא מייחב למטרות
ענה ולאהדורה. אצל אתא
לידיה מחייב להחזירה
דאפילו הכי לא מייחב למטרות
ענה ולאהדורה. אצל אתא
לידיה מחייב להחזירה
דאפילו הכי לא מייחב למטרות
ענה ולאהדורה. אצל אתא
לידיה מחייב להחזירה